

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Предмет: Извештај Комисије о оцени докторске дисертације

Одлукама Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, број 700/XI-1) од 01.04.2022. године и Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, број IV-02-274/18 од 13.04.2022. године, именовани смо за чланове Комисије за писање Извештаја о оцени докторске дисертације, под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**“, кандидата **Филипа Ж. Бугарчића**.

На основу анализе урађене и предате докторске дисертације, која је резултат самосталног и оригиналног научно-истраживачког рада, Комисија за писање Извештаја о оцени докторске дисертације и за њену јавну одбрану подноси Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1.1. Основни биографски подаци

Филип Ж. Бугарчић је рођен 17.05.1992. године у Крагујевцу, где је завршио основну школу и Другу крагујевачку гимназију. Економски факултет Универзитета у Крагујевцу завршио је 2016. године на смеру Финансије, берзе и банкарство са просечном оценом 8,44. Дипломски рад одбранио је из предмета Међународни економски односи на тему „Одрживост спољног дуга Републике Србије“. Мастер студије, смер Финансије, берзе и банкарство, завршио је 2017. године са просечном оценом 8,80. Мастер рад на тему „Управљање инвестиционим портфолијом“ одбранио је из предмета Управљање ризицима финансијских институција. Докторске академске студије уписао је школске 2017/18. године на смеру Макроекономија. Његове основне области интересовања у научно-истраживачком раду су међународна економија, међународна трговинска логистика, привредни и индустријски развој.

Током студија, активно је учествовао у трговини финансијским инструментима на ванберзанским (*Forex*) тржиштима и био је учесник више регионалних и међународних економских форума. Школске 2017/18. године изводио је вежбе на предмету Основи међународне трговине, у својству сарадника у настави ван радног односа (демонстратор), на катедри за Општу економију и привредни развој. У периоду од октобра 2018. до октобра 2019. године био је запослен у компанији *Kronospan d.o.o* на позицији интерног ревизора за област финансије и рачуноводство, уз учешће у међународним пројектима из

области набавке, логистике и процена вредности компанија приликом аквизиција (*due diligence*). Спровођење поступака интерне контроле и ревизије у наведеном периоду обављао је у *Kronospan*-овим компанијама у Словачкој, Данској, Румунији, Пољској, Шпанији, Мађарској и Летонији.

У радном односу на Економском факултету у Крагујевцу је од 2020. године, када је изабран у звање истраживач-приправник. У периоду од фебруара до јуна 2020. године боравио је на универзитету *Vilnius Gediminas Technical University* у Виљнусу (Литванија) у својству гостујућег истраживача као стипендиста Ерасмус+ програма Европске уније. Као резултат истраживачког боравка, у складу са темом докторске дисертације, успешно је спровео истраживање под називом „*Logistics performance index in international trade: case of Central and Eastern European and Western Balkans countries*“. Поред тога, учествовао је у организацији међународне конференције *11th International Scientific Conference „Business and Management 2020“* у својству секретара одељка „*Smart economic development*“. У децембру 2020. године пријавио је докторску дисертацију под насловом „Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја“. У јуну 2021. године изабран је у звање истраживач-сарадник. Учествује у извођењу наставе на предметима Међународни економски односи, Основи међународне трговине, Менаџмент у спољној трговини и Привредни развој.

Филип Ж. Бугарчић поседује знање рада на рачунару (*MS Office*, рачуноводствени систем *Varial*, економетријски програми *EViews* и *STATA*) и говори енглески језик. Поседује *EMI* сертификат (*Foundation Tempus*) за извођење наставе на енглеском језику, као и сертификате из области интерне контроле и ревизије (*EY Internal Audit Academy - Ernst&Young Certificate*) и техничке анализе финансијских инструмената (*Financial academy - Certificate of technical analysis*). Активан је члан Српске логистичке асоцијације и члан Друштва економиста Крагујевца.

1.2. Научно-истраживачки рад

Паралелно са наставним активностима, кандидат Филип Ж. Бугарчић се у свом научно-истраживачком раду бави актуелним темама из области међународне економије и одрживог привредног развоја, у оквиру научне области *Економија*, ужа научна област *Опита економија и привредни развој*, којој припада и тема докторске дисертације.

У досадашњем научно-истраживачком раду кандидат је објавио следеће ауторске и коауторске радове:

Рад у тематском зборнику водећег међународног значаја - M13:

Mičić, V., & **Bugarčić, F. Ž.** (2022). Structural Changes and Sustainable Economic Development of the Republic of Serbia in a Pandemic. In *Handbook of Research on Key Dimensions of Occupational Safety and Health Protection Management* (pp. 411-432). IGI Global.

Рад у истакнутом међународном часопису – (WoS) M22:

Branković, S., Bugarčić, M., **Bugarčić, F. Ž.**, Ostojić, A., Petronijević, J., Rosić, G., ... & Joksimović, N. (2022). Economic, ecological, and health aspects of β -diketonate application in the process of water purification. *Environmental Science and Pollution Research*, 1-13. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-19986-2>

Рад у међународном часопису - SCOPUS:

Bugarčić, F. Ž., Skvarčiany, V., & Stanišić, N. (2020). Logistics performance index in international trade: case of Central and Eastern European and Western Balkans countries. *Business: Theory and Practice*, 21(2), 452-459. <https://doi.org/10.3846/btp.2020.12802>

Рад у врхунском часопису националног значаја - M51:

Bugarčić, F. Ž., & Simić, M. (2019). Brexit: Causes and expected effects. *Škola biznisa*, (1), 145-161. doi: 10.5937/skolbiz1-19196

Рад у истакнутом националном часопису - M52:

Bugarčić, F. Ž., & Veselinović, P. (2020). Openness of the economy as a determinant of economic growth: The panel analysis of the Western Balkans region countries. *Ekonomski pogledi*, 22(2), 1-14. doi: 10.5937/EkoPog2002001B

Bugarčić, F. (2019). Limitations of composite indices in competitiveness measurement. *Bankarstvo*, 48(4), 64-89. doi: 10.5937/bankarstvo1904064B

Рад у националном часопису - M53:

Bugarčić, F. Ž., & Bugarčić, M. (2021). Low-cost air traffic as a determinant of tourism development. *Ekonomski izazovi*, 10(19), 43-57. 10.5937/EkoIzazov2119043B

Саопштења са међународних научних скупова штампана у целини - М33:

Bugarčić, F. Ž., Jurevičienė, D., & Janković, N. (2020, June). The new “Silk Road”: global aspect, EU position and economic role of Serbia. In 11th International Scientific Conference „Business and Management 2020 “. <https://doi.org/10.3846/bm.2020.676>

Veselinović, N., **Bugarčić F.Ž.,** & Radonjić, Lj. (2020). Innovation, export, CO2 emission and economic growth: Panel analysis of selected Central and Eastern European countries. *6th International Scientific Conference on Contemporary Issues in Economics, Business and Management* (EBM 2020). ISBN 978-86-6091-111-9, pp. 235-246

Учешће у научноистраживачким пројектима:

Поред објављених радова, кандидат **Филип Ж. Бугарчић** учествовао је на пројекту ИИИ 41010 под називом „Преклиничка испитивања биоактивних супстанци” који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

2. ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ И САДРЖАЈ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидата **Филипа Ж. Бугарчића**, под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**”, написана је на XIII + 248 страна штампаног текста, формата А4, прореда 1 и величине слова 12. Поред уобичајених елемената као што су Насловна страна (на српском и енглеском језику, 2 стране), Идентификациона страница (1 страна), Апстракт (на српском и енглеском језику, 2 стране), Садржај (2 стране), Списак слика (2 стране), Списак табела (2 стране), Списак графикона (1 страна), Увод (6 страна), Закључак (9 страна), Литература (36 страна) и Биографија аутора (1 страна), докторска дисертација садржи четири логички повезане целине: Први део – *Концептуални оквир међународне трговинске логистике* (63 стране), Други део – *Детерминанте и правци развоја индустрије* (57 страна), Трећи део – *Логистичке перформансе као фактор развоја индустрије* (35 страна), Четврти део – *Емпијско истраживање утицаја логистичких перформанси на развој индустрије* (37 страна). На списку коришћене литературе налази се 465 релевантних извора, претежно на енглеском језику. Поред наведеног, докторска дисертација обухвата 41 слику, 45 табела и 4 графикона.

2.2. Предмет, циљеви, хипотезе и методологија истраживања

Предмет докторске дисертације односи се на утврђивање доприноса међународне трговинске логистике и њених појединачних детерминанти у развоју индустрије, са циљем пружања нових теоријских и емпиријских сазнања у овој области. У складу са одређеним предметом, **основни циљ истраживања** је испитивање утицаја логистичких перформанси на кључне макроекономске детерминанте индустријског развоја земаља. Постојећи ниво разумевања ефеката и доприноса међународне трговинске логистике различитим димензијама привредног и индустријског развоја, идентификованих на бази индивидуалних целина, издвојени су као основа за конципирање истраживачког модела и дефинисање истраживачких хипотеза, у циљу надоградње постојећих теоријских сазнања путем емпиријских потврда изнетих претпоставки. У складу са претходно одређеним предметом и дефинисаним основним циљем истраживања, кандидат је формулисао три специфична циља која представљају основ за извођење истраживачких хипотеза. Први специфичан циљ тиче се испитивања утицаја логистичких перформанси на привредни раст, док је други усмерен на испитивање утицаја логистичких перформанси на конкурентност привреде и индустрије. У складу са ова два циља, на бази релевантне полазне основе у постојећој литератури, пружен је основ за формулисање следећих хипотеза:

X1: *Унапређење логистичких перформанси земаља има позитиван утицај на привредни раст.*

X2: *Ниво конкурентности привреде зависи од степена развијености логистике.*

Хипотеза X2 тестирана је кроз два индивидуална сегмента националне конкурентности, на основу чега су постављене две изведене хипотезе:

X2a: *Унапређење логистичких перформанси позитивно утиче на глобалну конкурентност привреде.*

X2b: *Унапређење логистичких перформанси позитивно утиче на конкурентност индустрије.*

Трећи специфичан циљ, који се тиче испитивања утицаја логистичких перформанси на обим међународне трговине, служи као основ за формулисање следеће хипотезе:

X3: *Унапређење логистичких перформанси земаља има позитиван утицај на обим међународне трговине.*

Хипотеза X3 је у циљу испитивања доприноса логистике и њеног утицаја на оба индивидуална смера у процесу међународне размене подељена на две изведене хипотезе:

X3a: *Унапређење логистичких перформанси позитивно утиче на извоз земаља.*

X36: Унапређење логистичких перформанси позитивно утиче на увоз земаља.

Наведене хипотезе тестиране су на примеру 31 европске земље, и то:

- Земље Европске уније:
 - Најразвијеније чланице Уније, ЕУ-15: Аустрија, Белгија, Велика Британија, Грчка, Данска, Ирска, Италија, Луксембург, Немачка, Португал, Финска, Француска, Холандија, Шведска, Шпанија;
 - Земље Централне и Источне Европе које су чланице Уније, ЦИЕ-11: Бугарска, Естонија, Летонија, Литванија, Мађарска, Пољска, Румунија, Словачка, Словенија, Хрватска, Чешка;
- Земље региона Западног Балкана које нису чланице Уније, ЗБ-5: Албанија, Босна и Херцеговина, Северна Македонија, Србија, Црна Гора.

Одабрани узорак земаља, посматран као хетерогена целина, уважава утицај логистичких перформанси на индустријски развој у економијама са различитом структуром привреде, величином економије, географским карактеристикама и степеном развоја, што омогућава објективно сагледавање доприноса међународне трговинске логистике индустријском развоју земаља, без обзира на појединости одређене земље. На тај начин се метод индуктивног закључивања примењује на преостале светске економије изван посматраног узорка, док се метод дедукције такође релевантно примењује у доношењу закључака о утицају логистичких перформанси на индустријски развој у индивидуалним економијама у оквиру анализираног узорка земаља. На бази овога, последња хипотеза базирана је на тежњи за идентификацијом разлика у нивоу доприноса логистике у зависности од развијености националних економија, која је тестирана на примеру три издвојене групације земаља које се разликују према степену развијености привреде, ЕУ-15, ЦИЕ-11 и ЗБ-5:

X4: Утицај унапређења логистичких перформанси на индустријски развој и конкурентност зависи од степена развијености економије.

У циљу доказивања наведених хипотеза развијен је истраживачки модел који у свом основном облику представља модел утицаја укупних логистичких перформанси на различите димензије развоја индустрије. Овај концепт је омогућио тестирање наведених хипотеза на основу укупних логистичких перформанси и њиховог утицаја на различите сегменте индустријског развоја. Додатно, кандидат је формулисао и изведени истраживачки модел који представља метод за прецизно утврђивање и поређење нивоа утицаја и значајности појединачних детерминанти међународне трговинске логистике на одабране димензије развоја индустрије. Овако дефинисан концепт омогућио је валидне и прецизне теоријске и практичне импликације које су послужиле у извођењу конкретних

закључака и одговора на истраживачко питање - *Које детерминанте логистике пружају највећи допринос развоју индустрије?*

У погледу методологије, сходно дефинисаним предметом и циљевима истраживања, као и постављеним истраживачким хипотезама у изради докторске дисертације коришћене су *квалитативне* и *квантитативне* методе. Уз помоћ квалитативне методе конципирана је и издвојена област међународне трговинске логистике, као релевантна научна дисциплина која представља надоградњу и интегрални део процеса међународне трговине и глобалних ланаца снабдевања и вредности. Квалитативном методом појмовно су одређени и основни елементи дефинисаног истраживачког подручја и утврђена најбитнија својства релевантних економских феномена. Истраживачке хипотезе постављене су у складу са одговарајућом теоријском основом, која је базирана на сазнањима претходних научних истраживања и емпиријских студија. Квантитативне методе усмерене су на анализу посматраних индикатора и резултата истраживања у циљу надоградње постојећих сазнања. Метод *дескриптивне анализе* употребљен је у циљу описивања и образлагања чињеница, односно ближег појашњења основних карактеристика разматраног истраживачког подручја. С тим у вези, *компаративна анализа*, нарочито је важна у контексту поређења значајности и висине утицаја посматраних варијабли, чиме је омогућила упоредну анализу ефеката међународне трговинске логистике у зависности од посматраних сегмената индустрије.

У оквиру *емпиријске* анализе која се реализује употребом *статистичког метода*, који представља главни метод у доказивању истраживачких хипотеза, кандидат је испитао утицај квалитета логистике посматраних земаља на развој индустрије. Методологија истраживања је формулисана у складу са циљевима, периодом посматрања и обухватом анализе која се спроводи за период од шест несукцесивних година посматрања и 31 земљу. На основу уважених претпоставки, постављеног модела и хипотеза, као и типа података, анализа је спроведена коришћењем панел података. Имајући у виду број опсервација, као и тренд и врсту података за анализу, одабрана је панел регресиона анализа применом Фиксних и Рандом ефеката (енгл. *Fixed/Random effects*), која је спроведена на бази адекватних тестова уз коришћење додатних статистичких функција у циљу прецизности и поузданости крајњих резултата, узимајући у обзир статистичку и економетријску валидност анализе. Додатно, у циљу алтернативног доказивања изнетих претпоставки и потврде резултата код оних релација које нису показале подобност за примену основне анализе, примењен је поступак логистичке регресије, као и *ANOVA* тест. Наведене статистичке методе и технике спроведене су у статистичком софтверу *STATA-16*.

2.3. Садржај докторске дисертације

У складу са претходно опредељеним предметом, циљевима и хипотезама истраживања, докторска дисертације има следећу структуру:

УВОД

I ДЕО: КОНЦЕПТУАЛНИ ОКВИР МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНСКЕ ЛОГИСТИКЕ

1. Улога међународне трговине у глобалној економији
 - 1.1. Ефекти међународне трговине на националну привреду
 - 1.2. Трендови у међународној трговини
 - 1.3. Кључни фактори олакшавања трговине
2. Међународна логистика
 - 2.1. Појам међународне логистике
 - 2.2. Детерминанте међународне трговинске логистике
 - 2.3. Значај трговинске логистике у међународној трговини робом
3. Глобални ланци снабдевања
4. Глобални ланци вредности
5. Индикатори ефикасности логистичких перформанси земаља

II ДЕО: ДЕТЕРМИНАНТЕ И ПРАВЦИ РАЗВОЈА ИНДУСТРИЈЕ

1. Место и улога индустрије у савременој економији
 - 1.1. Значај индустрије у економском расту
 - 1.2. Четврта индустријска револуција
 - 1.3. Стратешки приступ индустријској политици
2. Логистика као фактор индустријализације
 - 2.1. Индустријска логистика
 - 2.2. Локација индустрије и економска географија
 - 2.3. Улога и значај инфраструктуре
 - 2.4. Међународни и интермодални транспорт
 - 2.5. Трошкови међународног транспорта
3. Конкурентност индустрије
 - 3.1. Димензије глобалне конкурентности
 - 3.2. Конкурентност индустријске производње
4. Индикатори ефикасности индустријских перформанси земаља

III ДЕО: ЛОГИСТИЧКЕ ПЕРФОРМАНСЕ КАО ФАКТОР РАЗВОЈА ИНДУСТРИЈЕ

1. Логистика у ери четврте индустријске револуције
2. Ефекти међународне трговинске логистике на конкурентност и привредни раст
3. Улога логистике у привлачењу страних инвестиција
4. Важност логистике у условима кризе

5. Одрживи развој логистике
 - 5.1. Концепт зелене логистике
 - 5.2. Перспективе будућег развоја глобалне логистике и иновације у превозу робе
 - 5.3. Циркуларна економија и повратна логистика

IV ДЕО: ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ УТИЦАЈА ЛОГИСТИЧКИХ ПЕРФОРМАНСИ НА РАЗВОЈ ИНДУСТРИЈЕ

1. Конципирање истраживачког модела и дефинисање хипотеза
2. Извори података и методологија истраживања
 - 2.1. Извори података за анализу
 - 2.2. Методологија истраживања
 - 2.3. Карактеристике и процена валидности примењеног панел модела
3. Резултати истраживања
 - 3.1. Панел Unit root тест
 - 3.2. Дескриптивна статистика и корелациона анализа
 - 3.3. Тестирање хипотеза
 - 3.3.1. Утицај логистичких перформанси на привредни раст
 - 3.3.2. Утицај логистичких перформанси на конкурентност
 - 3.3.3. Утицај логистичких перформанси на обим међународне трговине
 - 3.3.4. Утицај логистичких перформанси на индустријски развој и конкурентност у зависности од степена развијености економије
 - 3.4. Ефекти појединачних компоненти логистичких перформанси на развој индустрије
 - 3.5. Остали резултати
4. Дискусија добијених резултата
5. Импликације истраживања
 - 5.1. Теоријске импликације
 - 5.2. Практичне и друштвене импликације
6. Ограничења и препоруке за будућа истраживања

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

У првом делу докторске дисертације, под насловом „*Концептуални оквир међународне трговинске логистике*“ (стр. 7-70) кандидат најпре анализира ефекте међународне трговине на националну привреду, као и мотиве учешћа земаља на међународном тржишту. Сагледани су савремени токови и трендови у међународној трговини, као и фактори који омогућавају отклањање баријера и пораст обима међународне размене. С тим у вези, фокус првог дела докторске дисертације јесте на појму и елементима међународне логистике, дефинисању улоге и значаја међународне трговинске логистике у глобалној економији уз представљање њених кључних детерминанти и елемената. Посебна пажња је усмерена на утицај међународне трговинске логистике, као једног од значајних фактора

олакшавања трговине, на подстицај међународне робне размене. Као последица интензивирања међународне размене добара анализирани су трендови у глобалним ланцима снабдевања, ланцима вредности и начину функционисања савремених међународних ланаца набавке и дистрибуције, као и њиховим ефектима на привреду. На крају првог дела, у складу са разматраним појмовима, представњени су индикатори ефикасности логистичких перформанси земаља и дат је преглед ових показатеља према одабраним групама земаља.

Други део докторске дисертације, под називом *„Детерминанте и правци развоја индустрије“* (стр. 71-128), акценат ставља на значај индустрије у савременој економији, улози индустрије у економском расту, ефектима Четврте индустријске револуције, као и стратегијама и индустријској политици у подстицају индустријског раста и привредног развоја. Као потенцијално иновативни фактор индустријализације, посебно се истиче и анализира индустријска логистика, значај и детерминанте локације индустрије, њеног просторног размештаја и економске географије. Такође, разматрани су и ефекти саобраћајне инфраструктуре и различити видови међународног транспорта, главног фактора повезивања индустрије и обављања целокупног процеса физичке дистрибуције индустријских производа. Посебно је истакнут и значај трошкова међународног транспорта, као важне детерминанте развоја различитих сегмената индустрије. Након тога, анализирани су кључни фактори и димензије глобалне конкурентности привреде и конкурентности индустријске производње. На крају другог дела, кандидат даје преглед кључних индикатора ефикасности индустријских перформанси анализираних земаља.

Трећи део докторске дисертације носи назив *„Логистичке перформансе као фактор развоја индустрије“* (стр. 129-164). Кандидат полази од чињенице да интензиван развој индустрије у оквиру Четврте индустријске револуције није заобишао ни сектор логистике. С тим у вези, почетак овог дела најпре представља и анализира логистику у ери дигиталне економије, представљајући изазове, трендове и ефекте прилагођавања сектора логистике Четвртој индустријској револуцији. Анализа је усмерена на потенцијалне ефекте логистичких перформанси на конкурентност привреде, привредни раст, као и улогу логистике у привлачењу страних инвестиција, уз претпоставку да квалитет логистичке инфраструктуре и осталих параметара квалитета сектора логистике могу имати позитивне ефекте по привреду. Поред тога, кандидат износи и објашњава претпоставку да логистика може имати и важну улогу у смањењу негативних последица глобалних економских шокова, услед деловања различитих фактора, као у случају кризе изазване пандемијом COVID-19, што додатно истиче важност теме и неопходност детаљније анализе. На овај начин, трећи део докторске дисертације конципиран је са циљем теоријске анализе и прегледа појединачних сегмената индустријског и привредног развоја, као увод у емпиријску анализу утицаја логистичких перформанси на издвојене макроекономске величине, дефинисане предметом и циљевима докторске дисертације. У последњем делу трећег поглавља акценат је на континуитету развоја логистике и њеном одрживом развоју,

који се анализира из угла концепта зелене логистике и различитих перспектива њеног будућег развоја, уз посебно истицање важности повратне логистике као сегмента циркуларне економије.

Четврти део докторске дисертације под називом „Емпиријско истраживање утицаја логистичких перформанси на развој индустрије“ (стр. 165-202) кандидат започиње конципирањем истраживачког модела и дефинисањем хипотеза, у складу са претходно разматраним резултатима ранијих истраживања у овој области. Испитивање постављених истраживачких хипотеза представља циљ емпиријског истраживања чиме се даје одговор на питање да ли и колико логистичке перформансе земаља утичу на развој индустрије, као и које детерминанте међународне логистике дају највећи допринос. У оквиру овог дела, наведени су извори података за анализу и посматране групе земаља, које обухватају развијене земље Европске уније, ЕУ-15, земље Централне и Источне Европе, односно нове земље чланице Европске уније, ЦЕЕ-11, и земље Западног Балкана. Кандидат јасно представља начин одабира и релевантност методологије научног истраживања за сваку од дефинисаних хипотеза, након чега су структурирано представљани релевантни тестови и резултати емпиријског истраживања, сходно дефинисаним претпоставкама. Дискусија добијених резултата изнета је у складу са претходним сазнањима, уз посебан осврт на добијене резултате и њихов допринос кроз научне, теоријске и практичне, као и друштвене импликације. Ограничења истраживања као и препоруке за будућа истраживања кандидат јасно износи на крају четвртог поглавља.

3. ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Услед свеprisутне глобализације, идентификованих предности спољнотрговинске оријентације земаља и њихове активне укључености у глобалне ланце снабдевања и вредности, савремена научна истраживања у области међународне трговине фокусирана су на проналажење начина за њен даљи подстицај и повећање ефикасности међународног повезивања кроз сагледавање различитих трговинских олакшица. Међународна трговинска логистика иницијално је идентификована као потенцијалан фактор олакшавања процеса међународне трговине, с тим да постојећа научна сазнања не пружају адекватне доказе о ширем утицају логистике на различите макроекономске варијабле, које директно опредељују ниво привредног и индустријског развоја земаља. Кандидат посебно издваја концепт макрологистике као једну од кључних детерминанти развоја у будућности, с обзиром на трендове у савременој економији и тежњи за активнијим повезивањем региона у међународном окружењу, уз задовољење различитих циљева. Растућа потреба земаља за подизањем нивоа глобалне и индустријске конкурентности, као и тенденција проналажења иновативних инструмената за подстицај реиндустријализације и континуирани раст

животног стандарда становништва, кроз смањење трошкова и повећање ефикасности трговине, истичу научну заснованост претпоставке о међународној трговинској логистици као фактору индустријализације и унапређења различитих димензија конкурентности земаља. Овакав приступ у дисертацији кандидат је концептуализовао кроз развој теорије логистичких предности, што даје основ за будућа истраживања која у фокусу имају анализу међународне трговинске логистике и која се могу надовезати на емпиријско истраживање и закључке изведене у докторској дисертацији, уз могућност проширивања истраживачког оквира новим варијаблама и на различитом узорку земаља. Посебан допринос огледа се у примењеној методологији панел анализе на нивоу земаља различитог нивоа развијености, чиме је једнообразно и свеобухватно доказана улога међународне трговинске логистике као фактора индустријског развоја. Практичан значај дисертације јесте у анализи утицаја претходно идентификованих индивидуалних перформанси логистике на појединачне сегменте развоја индустрије, што даје основ креаторима економске политике за разматрање детерминанти међународне логистике као инструмента за реализацију различитих развојних циљева. На основу концептуализације претходних научних сазнања и спроведеном емпиријском анализом, кандидат даје нов теоријско-методолошки оквир, указује на релевантне научне и практичне импликације и даје препоруке за будућа истраживања у овој области.

Докторска дисертација проширује сазнања у постојећој литератури у погледу важности система међународне логистике за различите сегменте привреде. Кандидат је на основу анализе добијених резултата спроведеног емпиријског истраживања изнео релевантне закључке и указао на потенцијал међународне трговинске логистике као модела развоја индустрије у глобалном окружењу.

3.2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Докторска дисертација под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**” резултат је самосталног и оригиналног научно-истраживачког рада кандидата. Комисија оцењује да су предмет и циљеви истраживања адекватно формулисани, истраживачке хипотезе су научно засноване и тестиране применом одговарајуће методологије, на основу чега су тумачени добијени резултати и изведени одговарајући закључци и препоруке. Кандидат је у докторској дисертацији за анализу користио релевантну и обимну научну литературу, на основу чега је извео објективне и систематичне закључке који представљају научно релевантан искорак у анализираној научној области. Кандидат користи јасан стил изражавања и прецизну стручну терминологију што указује на разумевање проучаване научне области. Спроведено емпиријско истраживање у докторској дисертацији резултат је самосталних напора кандидата који је на адекватан начин дефинисао узорак земаља, користио релевантне

изворе података и применом одговарајуће методологије извео јасне закључке истраживања.

На основу наведеног, Комисија констатује да докторска дисертација под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**” садржи све неопходне елементе и представља резултат оригиналног и самосталног научно-истраживачког рада кандидата у оквиру научне области *Економија*, ужа научна област *Општа економија и привредни развој*.

3.3. Преглед остварених резултата рада кандидата у научној области

Кандидат **Филип Ж. Бугарчић** се у досадашњем научно-истраживачком раду бавио проблематиком која је повезана са темом докторске дисертације. На основу публикованих радова кандидата, у часописима и зборницима међународног и националног значаја, може се закључити да је његово истраживачко-стручно интересовање фокусирано на значај међународне економије, индустријског развоја и међународне трговинске логистике. На основу списка радова кандидата Комисија посебно издваја следеће радове који су остварени у ужој научној области и директно су повезани са садржајем докторске дисертације:

- **Bugarčić, F. Ž.**, Skvarciany, V., & Stanišić, N. (2020). Logistics performance index in international trade: case of Central and Eastern European and Western Balkans countries. *Business: Theory and Practice*, 21(2), 452-459. <https://doi.org/10.3846/btp.2020.12802>
- **Bugarčić, F. Ž.**, & Veselinović, P. (2020). Openness of the economy as a determinant of economic growth: The panel analysis of the Western Balkans region countries. *Ekonomski pogledi*, 22(2), 1-14. doi: 10.5937/EkoPog2002001B
- **Bugarčić, F. Ž.**, Jurevičienė, D., & Janković, N. (2020, June). The new “Silk Road”: global aspect, EU position and economic role of Serbia. In 11th International Scientific Conference „Business and Management 2020 “. <https://doi.org/10.3846/bm.2020.676>
- **Bugarčić, F.** (2019). Limitations of composite indices in competitiveness measurement. *Bankarstvo*, 48(4), 64-89. doi: 10.5937/bankarstvo1904064B
- Veselinović, N., **Bugarčić F.Ž.**, & Radonjić, Lj. (2020). Innovation, export, CO2 emission and economic growth: Panel analysis of selected Central and Eastern European countries. *6th International Scientific Conference on Contemporary Issues in Economics, Business and Management (EBM 2020)*. ISBN 978-86-6091-111-9, pp. 235-246
- **Bugarčić, F. Ž.**, & Simić, M. (2019). Brexit: Causes and expected effects. *Škola biznisa*, (1), 145-161. doi: 10.5937/skolbiz1-19196
- **Bugarčić, F. Ž.**, & Bugarčić, M. (2021). Low-cost air traffic as a determinant of tourism development. *Ekonomski izazovi*, 10(19), 43-57. 10.5937/Ekolzazov2119043B

3.4. Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија оцењује да докторска дисертација под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**” испуњава све дефинисане захтеве у погледу структуре, садржаја, обима, квалитета и добијених резултата у односу на пријављену и одобрену тему.

Кандидат је кроз четири логички повезане целине одговорио дефинисаном предмету и циљевима истраживања, избором релевантне научне литературе и методологије карактеристичне за област друштвених и економских наука. Дисертација је структурно и суштински усклађена са одобреном темом. Тестирањем, анализом и критичким вредновањем постављених истраживачких хипотеза, изведени су релевантни закључци и импликације истраживања.

Сходно наведеном, Комисија констатује да обим и квалитет докторске дисертације одговарају пријављеној и одобреној теми, предмету и циљевима истраживања, као и истраживачким хипотезама.

3.5. Научни резултати докторске дисертације

Комисија сматра да истраживање у докторској дисертацији кандидата **Филипа Ж. Бугарчића** под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**” има значајан допринос у концептуализацији, свеобухватном сагледавању и разумевању ефеката међународне трговинске логистике на различите димензије развоја индустрије.

Као најзначајније резултате истраживања који имају одговарајући теоријски, практичан и друштвени допринос, Комисија издваја следеће:

- Конципирање теоријског оквира међународне трговинске логистике и идентификација сфере деловања у контексту развоја индустрије;
- Потврда релевантности и даљи развој концепта макрологистике;
- Истицање логистике као независне компоненте раста и развоја националне привреде и њене валидности у процени нивоа економског развоја;
- Формулисање теорије логистичких предности као допуне компаративних и конкурентских предности у оквиру теорије међународне трговине;
- Објашњење улоге логистике у систему реализације глобалних токова снабдевања, стварања додатне вредности и њене подршке у оквиру кључних димензија индустријског и одрживог развоја;
- Примена концепта међународне трговинске логистике у формулисању стратегија развоја индустрије и као мера у спровођењу економске политике;

- Представљање различитих алтернатива за оцену нивоа развијености логистике и истицање предности и недостатака постојећих индикатора ефикасности логистичких перформанси;
- Истицање друштвеног доприноса логистике кроз подизање нивоа конкурентности, иницирање раста животног стандарда и повећање обима и интензитета међународне робне размене.

3.6. Применљивост резултата у теорији и пракси

Комисија сматра да су научни резултати истраживања докторске дисертације под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**” кандидата **Филипа Ж. Бугарчића** теоријски релевантни и научно применљиви, имајући у виду чињеницу да је анализирана проблематика још увек недовољно истражена. Важност добијених научних сазнања огледа се у теоријско-методолошком и практичном доприносу у области међународне трговинске логистике.

Првенствени теоријски допринос дисертације огледа се у јединственом приступу и прецизном дефинисању области истраживања кроз формулисање концептуалног оквира међународне трговинске логистике. Резултати емпиријског истраживања пружају свеобухватан увид у смер и интензитет утицаја логистичких перформанси на кључне макроекономске димензије развоја, обезбеђујући тиме значајну теоријску основу за формулисање логистике у контексту макроекономије, односно за развој макрологистике као индивидуалне научне дисциплине. Кандидат кроз формулисани теоријски оквир истиче улогу логистике као националног производног фактора који доприноси смањењу транспортних трошкова и побољшању глобалне конкурентности привреда. Системски поглед на логистику у контексту инструмента за постизање економских циљева земаља значајно утиче на будући потенцијал за раст и развој. То се, пре свега, односи на логистичку инфраструктуру и услуге, при чему је доказано да унапређење система логистике позитивно утиче на међународни положај земаља. Допуна иницијалних теоријских основа макрологистике уз емпиријску потврду претпоставки о утицају логистике на индустријски развој земаља, формулисање саставних детерминанти међународне трговинске логистике и њене улоге у глобалним ланцима снабдевања и вредности пружају основ за утемељење теорије о међународној трговинској логистици у оквиру постављеног циља, у којем се логистика третира као потенцијал за стварање додате вредности и развој националне економије.

Практичне импликације изведене на основу добијених резултата истраживања и нових сазнања у оквиру посматране области могу имати утицај на различите привредне субјекте, пре свега на креаторе економске и индустријске политике, који ће бити у прилици да на основу добијених емпиријских потврда полазних претпоставки обезбеде практичан начин за формирање адекватног тржишног амбијента и постизање различитих циљева

индустријског и целокупног провредног развоја. Кључне практичне импликације истраживања се стога могу везати за могућност примене концепта међународне трговинске логистике у формулисању стратегија развоја индустрије и спровођењу циљева, пре свега спољнотрговинске политике. Резултати емпиријске анализе обезбеђују увид у кључне ефекте логистике и њених фактора на појединачне макроекономске димензије, чиме се смер деловања одређене стратегије развоја и мера економске политике може базирати на утврђеним елементима логистичких перформанси. Конкретно, кандидат истиче да би напори националних стратегија развоја ка унапређењу ефикасности царинских поступака омогућили директан утицај на све посматране димензије индустријског развоја. Аналогно томе, унапређење осталих димензија логистичких перформанси, инфраструктуре, квалитета услуга и међународних пошиљки омогућило би постизање адекватних резултата сходно конкретном циљу.

3.7. Начин презентовања резултата научној јавности

Спроведено истраживање у докторској дисертацији кандидата **Филипа Ж. Бугарчића** под насловом **„Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја”** пружа добру основу за припрему научних и стручних радова и њихово публикување у референтним научним часописима националног и међународног значаја и презентовање на научним скуповима у земљи и иностранству. Публиковањем актуелних и оригиналних научних радова научна и стручна јавност биће упозната са најважнијим закључцима и достигнућима спроведених истраживања. Публиковање монографије из области разматране проблематике у докторској дисертацији, уз надоградњу и проширење теоријских и емпиријских истраживања, може представљати користан извор информација и знања, како за научну, тако и за стручну јавност, у погледу међународне логистике као чиниоца индустријског развоја земаља.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Комисија закључује да је докторска дисертација кандидата **Филипа Ж. Бугарчића** под насловом **„Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја”** оригинални и самостални научни рад који даје значајан допринос теорији и пракси међународне трговинске логистике и развоја индустрије. Комисија констатује и да је докторска дисертација, у погледу релевантних и у Извештају разматраних аспеката, у складу са пријављеном и одобреном темом од стране Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу и Стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу. Такође, Комисија оцењује да су теоријска и емпиријска анализа у докторској дисертацији оправдане и научно утемељене.

На основу претходно наведеног, Комисија је једногласна у оцени да докторска дисертација кандидата **Филипа Ж. Бугарчића** под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**” испуњава све суштинске и формалне услове за јавну одбрану.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

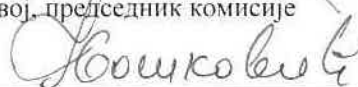
На основу претходно изнетих чињеница, запажања, анализе и оцене резултата докторске дисертације, Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације кандидата **Филипа Ж. Бугарчића** под насловом „**Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја**” и одобри његову јавну одбрану.

У Крагујевцу, април 2022. године

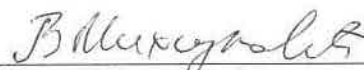
ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Проф. др Ненад Станишић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој, председник комисије

Проф. др Горица Бошковић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу, ужа научна област Привредни развој и економска политика, члан

Доц. др Владимир Михајловић, доцент Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој, члан

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
У КРАГУЈЕВЦУ

ПРИМЉЕНО: 04. 05. 2022

Орг. јед.	Б р о ј	Пралог	Време
	100/XI-1/1		

ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСKE
ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	„Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја“		
Кандидат	Филип Ж. Бугарчић		
Ментор	Проф. др Владимир Мићић		
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	14.03.2022.		

1. Докторска дисертација под насловом, „Међународна трговинска логистика у функцији индустријског развоја“, кандидата Филипа Ж. Бугарчића, је оригиналан научни рад и представља резултат рада докторанда.
2. Приликом израде докторске дисертације поштована су академска правила, директног и индиректног, цитирања и навођења извора текста, графика и табела. Прецизно су назначени библиографски извори, а библиографске јединице су комплетно наведене и тачне.
3. Извештај о провери докторске дисертације на плагијаризам, резултат је провере оригиналности и примене софтвера за детекцију плагијаризма, чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу. Укупно подударање текста дисертације је 1%, а по појединачном извору није веће од 1%. Подударање текста са више од пет везаних речи речи се односи на: конструкције и опште прихваћене склопове речи приликом навођења (страна 105), коришћене изворе (стране 33, 34, 52 и 61), и списак литературе на крају докторске дисертације.
 - Узимајући у обзир претходно наведено о провери докторске дисертације у овој оцени ментора извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за одбрану може наставити (**позитивна оцена**).

Датум 17.03.2022.

ПОТПИС МЕНТОРА

